

Öğrencilerin “Süs Bitkisi” Tanımı ve İşlevselliği Üzerindeki Algıları: Siirt Üniversitesi Örneği

Arzu ÇİĞ^{1*}, Nazire MİKAL²

¹Siirt Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Bahçe Bitkileri Bölümü, Siirt

²Siirt Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Zootehni Bölümü, Siirt

*Sorumlu Yazar: arzu@siirt.edu.tr

Geliş Tarihi: 25.08.2023 Düzeltme Geliş Tarihi: 10.09.2023 Kabul Tarihi: 11.09.2023

ÖZ

Bu çalışmada 2019 yılı içerisinde, Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde Siirt ilinde yer alan ve ilin tek yükseköğretim kurumu olan Siirt Üniversitesi’nde öğrenim gören öğrencilerin süs bitkisi tanımı ve işlevselliği üzerindeki algıları ölçülmeye çalışılmıştır. Bu amaçla basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile belirlenen 304 öğrenciye anket yapılmıştır. 47 sorudan oluşan anketin araştırma konusu süs bitkilerinin Siirt Üniversitesi öğrencileri tarafından tanınırlığı, işlevleri ve kullanım alanları hakkındaki düşünceleri ve beklentilerinin tespit edilmesidir. Bölge halkının sosyo-ekonomik durumundan dolayı diğer tarımsal ürünler kadar yetiştiriciliği ve tüketimi/kullanımı olmayan süs bitkilerine dikkat çekmek için yapılan bu çalışmaya göre öğrencilerin çoğunluğu önceden süs bitkisi yetiştirmemiştir ve satın almamıştır. %32.1 öğrenci ilgisiz olduğu, %22.6’sı ise bitkiler hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığı için satın almamıştır. Satın alanların %65 kadarı da yılda bir kez satın alma gerçekleştirmiştir. Satın alma için çiçekçiler tercih edilmiştir. Özel günlerde ve kutlamalarda en çok saksılı ve çiçekli bitki ile buket/demet gibi kesme çiçekler talep edilmiştir. Mezarlık ziyaretinde dış mekân süs bitkisi olan çam, gül gibi fidan şeklinde satılan çok yıllık bitkileri tercih eden öğrenciler %39.4, kesme çiçeği tercih edenler %27.1 oranındadır. Öğrencilerin çoğu süs bitkileri kavramı altında saksılı bitkileri, saksılı çiçek açan bitkileri, çiçek açan soğanlı bitkileri, kesme çiçekleri, kuru çiçekleri ve yapay-plastik çiçekleri anlamış olup, ağaç ve çalı fidanlarını bu algının dışında tutmuşlardır. Ayrıca süs bitkilerinin meyve vermelerini, hızlı büyümelerini ve gölge oluşturmalarını göz ardı ederek bu tanımlamaya katılmamışlardır. Bu çalışmanın sonucu ile genç nüfusu oluşturan öğrencilerin süs bitkileri kullanma ve satın almayı etkileyecek algıları ve farkındalıkları belirlenmeye çalışılmıştır. Akademik olarak bilinçlenen gençlerin sosyoekonomik ve sosyokültürel olarak yeterli düzeye geldiklerinde bu tutumlarını tekrar gözden geçireceği, bölgedeki süs bitkisi sektörünün ise üretim ve satış alanında sonuçlardan çıkan eğilimlere göre strateji geliştireceği düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Üniversite öğrencisi, süs bitkisi algısı, Siirt Üniversitesi, anket

Students' Perceptions on the Definition and Functionality of "Ornamental Plant": Siirt University Example

ABSTRACT

In this study, in the year 2019, the perception of the definition and functionality of ornamental plants of the students studying at Siirt University, which is located in the province of Siirt in the Southeastern Anatolia Region and is the only higher education institution in the province, was tried to be measured. For this purpose, 304 students selected by simple random sampling method were surveyed. The research subject of the questionnaire consisting of 47 questions is to determine the recognition of ornamental plants by Siirt University students, their thoughts and expectations about their functions and usage areas. According to this study, which was carried out to draw attention to ornamental plants, which are not grown and consumed / used as much as other agricultural products due to the socio-economic situation of the people of the region, the majority of the

students did not grow or buy ornamental plants beforehand. 32.1% of the students did not buy because they were uninterested and 22.6% did not have enough information about plants. About 65% of the buyers made a purchase once a year. Florists are preferred for purchase. On special occasions and celebrations, the most demanded are potted and flowering plants and cut flowers such as bouquets/bundles. During the cemetery visit, 39.4% of the students prefer perennial plants such as pine and rose, which are outdoor ornamental plants, and those who prefer cut flowers are 27.1%. Most of the students understood potted plants, potted flowering plants, flowering bulbous plants, cut flowers, dried flowers and artificial-plastic flowers under the concept of ornamental plants, and excluded tree and shrub saplings from this perception. Additionally, they did not agree with this definition, ignoring the fact that ornamental plants bear fruit, grow rapidly and create shade. As a result of this study, it has been tried to determine the perceptions and awareness of the students who make up the young population that will affect the use and purchase of ornamental plants. It is thought that the academically conscious young people will reconsider their attitudes when they reach a sufficient socioeconomic and sociocultural level, and the ornamental plant sector in the region will develop a strategy according to the trends in production and sales.

Keywords: Student of University, ornamental plant perception, Siirt University, survey

GİRİŞ

Gelişmiş ülkelerde çiçek ve süs bitkilerinin tüketimi, kısmen toplumun ekonomik gelişimiyle ilişkili eğilimlerle karakterize edilir. Bitkiler alışkanlık ve yerel gelenekler gibi tekrarlanan satın alma davranışları içinde yer almasına rağmen son zamanlarda tüketimin kompleks karakteristikleri ile bahçivanlık, bahçecilik, dairelerin balkonları, teras, avlu vb. yaşam tarzları ile ilgili olarak eşya gibi düşünülmektedir (Schimmenti ve ark., 2010). Aslında insanların süs bitkilerini yaşam alanlarına dâhil etmesinin sebebi bitkilerin estetik özelliklerinden ziyade insanoğlunun kendini kent içinde beton yapılar da sıkışmış hissetmesinden kaynaklı olarak doğaya olan özlemidir. Son COVID-19 salgınının da gösterdiği gibi, süs bitkileri giderek kentleşen ortamlarda insanların doğayla bağlantı kurmasına izin verdiğinden (Maller ve ark., 2009) sadece lüks değil, aynı zamanda insani ihtiyaçtır (Gopal ve ark., 2014). Bu sebeple süs bitkileri peyzaj alanlarında olduğu gibi dış mekânlarda ve ev, işyeri gibi iç mekânlarda saksılı ya da kesme çiçek şeklinde kullanılmaktadır. Süs bitkileri estetik ve işlevsel etkileri sayesinde kent içi ve civarında insan ve çevre arasındaki etkileşimin devamlılığını sağlamakta ve peyzajın önemli unsurlarından biri haline gelmektedir (Yuca ve Aşur, 2022).

Son yıllarda çiçek ve süs bitkileri tüketimi, bir yandan pazarın küreselleşmesi olgusu, diğer yandan da toplumların ekonomik kalkınması nedeniyle köklü değişimlere uğramıştır (Schimmenti ve ark., 2010). Dünyada ve ülkemizde değeri ve önemi her geçen gün artan ve anlaşılan süs bitkileri pazarını büyütmek, üretim ve tüketim ile ithalat ve ihracat üzerine araştırmalar yapmak ve bu sektörü daha ileriye taşıyabilmek için hem dünya çapında hem de yerel ölçekte çokça çalışmalar yapılmaktadır. Yaşanılan bölgede süs bitkisi kullanma, yetiştirme ve satın alma ile ilgili yapılan araştırma ve çalışmalarda kullanıcı/tüketicilerin alışkanlık ve zevkleri ile alım güçlerine bağlı olan talep eğilimleri ortaya çıkmaktadır. Üretim ve dolayısıyla tüketime yön verebilmek için kullanıcıların süs bitkisi farkındalığı ve bu konudaki algılarının belirlenmesi hatta piyasaya sürülecek ürünlerin farkındalık yaratacak nitelikte olup dikkat çekmesi gerekebilir.

Aslında satın alma tercihleri yoluyla tüketici, bir birey ve aynı zamanda bütünleşik bir karar verici olarak, kültürel, sosyal ve ailevi ilişkilerden oluşan karmaşık bir ortamda, kişiliğinin ve yaşam tarzının ayırt edici yönlerini, fayda araştırması altında gizleyerek bir ilişkiler bileşimi oluşturur (Dalli ve Romani, 2009). Bu amaçla yapılmış ülkemiz ve dünya genelinde süs bitkisi ile ilgili pek çok çalışma mevcuttur. İtalya'nın Mezzogiorno bölgesinde çiçek ve süs bitkisi tüketicilerine yapılan keşif araştırması (Schimmenti ve ark., 2010), Güney Batı Nijerya İbadan Metropolisindeki ortaöğretim öğrencilerinde süs bitkileri konusunda bilinçlenme ve değerlendirme çalışması (Adeoye ve ark., 2014), Prana sahilindeki yaşlıların çiçek tüketim davranışlarını inceleyen çalışma (Anacleto ve ark., 2017), Brezilya'da çiçek ve süs bitkisi tüketiminde alışkanlıklar, uygulamalar ve eğilimlerin belirlendiği çalışma (Junqueira ve ark., 2017), çiçek ve süs bitkisi tüketici profilleri ve davranışlarının araştırıldığı çalışma (Paiva ve ark., 2020) dünyada yapılan bazı örneklerdir. Ülkemizde ise Erzurum kent halkının süs bitkilerine olan talebinin belirlenmesine dair yapılan çalışma (Yılmaz ve Zengin, 2003), Van ili kentsel alanda ailelerin süs bitkileri satın alma davranışlarının belirlenmesine yönelik bir çalışma (Çiğ ve ark., 2006), Yüzüncü Yıl Üniversitesi Ziraat Fakültesi öğrencilerinin süs bitkilerine olan bakış açılarını ortaya koyan bir çalışma (Şahin ve ark., 2006), Zonguldak kenti örneğinde iç mekân süs bitkileri tüketici tercihlerinin belirlenmesine dair çalışma (Akça, 2021), Şanlıurfa'daki süs bitkisi tüketicilerinin süs bitkilerine bakışlarına ve alımlarına olan etkilerinin belirlenmesine dair çalışma (Aydoğdu ve Yıldızoğulları, 2021) örnek olarak gösterilebilir.

Bu çalışma Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yer alan Siirt ilinin merkezinde kurulan Siirt Üniversitesi öğrencilerinin süs bitkisi hakkında bildikleri ve beklentilerini ortaya koymak için yürütülmüştür. Sosyo-ekonomik durumlarının benzerlik gösterdiği çoğu üniversite öğrencisi yakın çevre illerden gelmiştir. Benzer çalışmanın daha önce Güneydoğu Anadolu'da yapılmamış olması ve yükseköğretim kurumunda eğitim-öğretim gören genç nüfusun süs bitkilerine olan talep ve farkındalığının anlaşılması bakımından araştırmayı orijinal kılmaktadır.

MATERYAL ve METOT

Materyal

Çalışma materyalini, Siirt Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrencilere yapılan yüz yüze anketten elde edilen veriler oluşturmaktadır. Anket 47 sorudan oluşmakta, bunlardan ilk 15 sorusu demografik ve kişisel bilgileri, 15 soru süs bitkisi yetiştiriciliği ile ilgili olup son 17 soru ise süs bitkisi algısını ölçmek için düzenlenen 3'lü likert soruları içermektedir. Anket sorularının bazıları Şahin ve ark.'nın (2006) Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Ziraat Fakültesi öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmada kullanılan sorulardan uyarlanarak ve geliştirilerek kullanılmıştır.

Metot

Siirt Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı'ndan alınan bilgilere göre 2018-2019 eğitim-öğretim yılında kayıtlı öğrenciler tespit edilmiştir. Anket çalışması 2019 yılı Nisan-Mayıs aylarında gerçekleştirilmiştir. Örneklem yöntemi olarak sonlu popülasyonlarda ortalamaya göre basit tesadüfi örneklem yöntemi kullanılmıştır (Çiçek ve Erkan, 1996).

$$n = \frac{NZ^2\sigma^2}{(N-1)d^2 + Z^2\sigma^2} \quad (1)$$

Burada N, üniversitenin fakülte ve yüksek okullarına kayıtlı toplam öğrenci sayısını (N= 13705); Z, $\alpha=0.05$ önemlilik seviyesinde Z tablo değerini ($Z_{0.05}=1.96$); σ , üniversitedeki birimler arası öğrenci dağılımındaki standart sapmayı ($\sigma=3308.17$); d, ortalamadan izin verilen en büyük hata miktarını ($d= \%8*\bar{x}$) ifade etmektedir ($\bar{x}=428.28$). Eşitlik 1'e göre %95 güven aralığında ve ortalamadan %8 sapma ile örnek sayısı 304 olarak bulunmuştur.

Elde edilen veriler için tanımlayıcı istatistiklerin yanı sıra, grup ortalamaları arası farkın istatistik olarak önemli olup olmadığını test etmek için parametrik olmayan test yöntemleri uygulanmıştır. İki grup arasındaki fark Mann Whitney U testi, ikiden fazla grup arası farkın tespiti için Kruskal Wallis H-testi (Cebeci, 2019) % 5 l. tip hata (α) dikkate alınarak R paket programında yapılmıştır (R Core Team, 2021).

BULGULAR ve TARTIŞMA

Demografik ve Sosyo-Ekonomik Durum ile İlgili Bilgiler

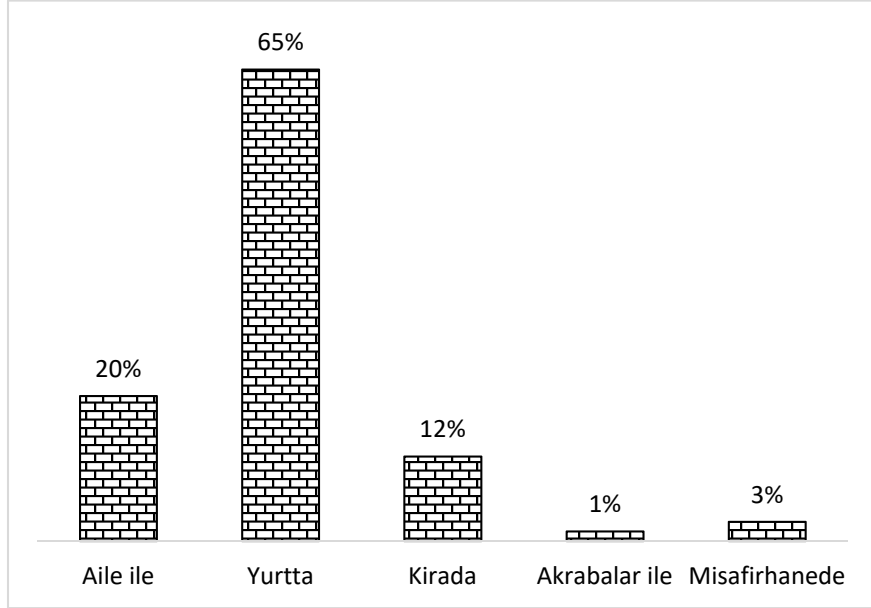
Araştırmada ankete katılan bireylerin yaş ortalaması 22.09 olup, bunların %62.5'i kadın iken, %37.5'ini erkekler oluşturmaktadır. Öğrencilerin %29.9'u 1.sınıf, %38.2'si 2.sınıf, %20.1'i 3.sınıf, %11.8'i ise 4. sınıf öğrencisidir. Ankete katılan öğrencilerin %18.7'sinin aylık harçlıklarının 300 TL ve altı, %34.9'unun 301-500 TL arası, %21.2'nin 501-700 TL arası, %25.4'ünün de harçlığının 701 TL ve üstünde olduğu saptanmıştır (Çizelge 1).

Öğrencilerin %65'i yurttan barınırken, %20'si aileleri ile beraber Siirt ilinde, %12'si kirada ayrı evde, %1'i akrabalarının yanında, %3'ü ise misafirhanede yaşamaktadır (Şekil 1). Kendileri bu şekilde Siirt'te kalırken aileleri ise en çok şehirde (%39.5) ikamet etmekte, bunu sırasıyla ilçe (%25.7), büyükşehir (%16.4), köy (%15.1) ve kasaba (%2.3) izlemektedir (Çizelge 1). Ayrıca öğrenciler aylık harçlıklarını en çok KYK'dan aldıkları burstan (%63) temin etmektedir (Şekil 2).

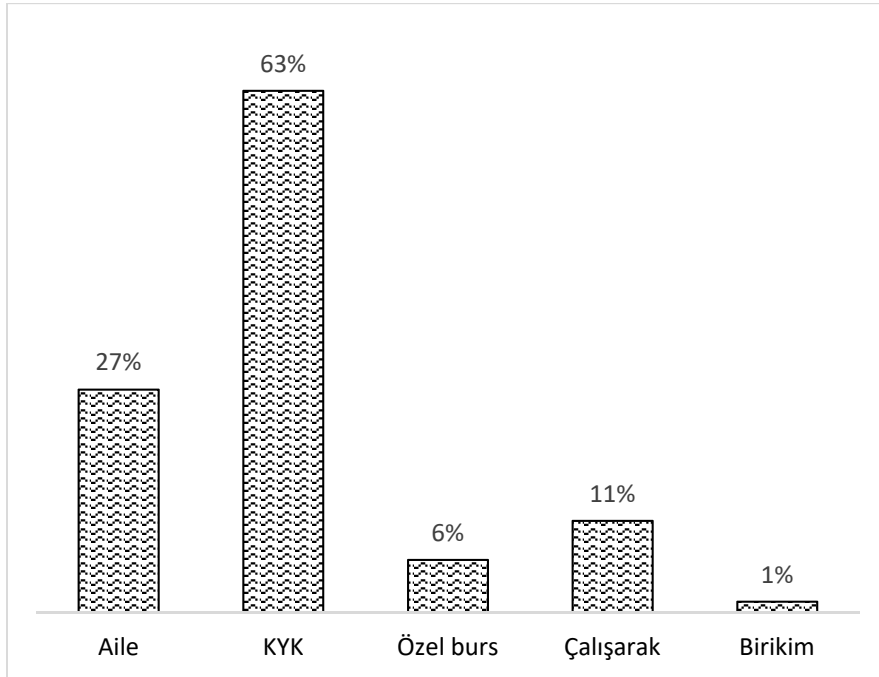
Öğrencilerin yaşantılarının çoğunluğunun apartman dairesi ya da müstakil evde geçip geçmediğinin bilinmesi ile bitkilerle ne kadar yakın oldukları anlaşılmasına çalışılmıştır. Müstakil ev seçeneğini seçen öğrenciler %66.7 oranında çoğunluktadır. Ancak çalışma yapıldığı dönemde Siirt ilinde kaldıkları yerde süs bitkisi olan/olmayan öğrencilerin oranı birbirine yakın olmakla beraber süs bitkisi olmayan öğrenciler %52.3 oranındadır. Öğrencilerin %51'i daha önceden süs bitkisi ile çalışmıştır. Bununla beraber %67.5 oranındaki öğrenci hobi olarak süs bitkisi ile uğraşmak istemiştir.

Çizelge 1. Öğrencilere ait bazı demografik bilgilere ait frekans değerleri

Özellikler	n	%	
Cinsiyet	Kadın	190	62.5
	Erkek	114	37.5
Sınıf	1.Sınıf	91	29.9
	2.Sınıf	116	38.2
	3.Sınıf	61	20.1
	4.Sınıf	36	11.8
Yaş	20 yaş ve altı	102	33.7
	21-23 yaş arası	146	48.2
	24 yaş ve üzeri	55	18.2
Ailenin ortalama geliri nedir?	1000 TL ve altı	47	15.5
	1001-1500 TL	81	26.6
	3001-5000 TL	83	27.3
	5001 TL ve üstü	61	20.1
	300 TL ve altı	53	18.7
Aylık ortalama harçlığınız ne kadardır?	301-500 TL arası	99	34.9
	501-700 TL arası	60	21.1
	701 TL ve üstü	72	25.4
Aileniz nerede yaşıyor?	Büyükşehir	50	16.4
	Şehir	120	39.5
	İlçe	78	25.7
	Kasaba	7	2.3
	Köy	46	15.1
Ailenizin oturduğu ev hangisidir?	Mülk	214	70.4
	Kira	76	25.0
	Lojman	11	3.6
	Apartman dairesi	100	32.9
Yaşantınızın büyük bir bölümü nerede geçti?	Müstakil ev	203	66.7
	Evet	143	47.7
Siirt'te kaldığınız yerde süs bitkisi var mı?	Hayır	157	52.3
	Evet	149	51.0
Daha önce süs bitkisi diktiniz mi veya bahçe düzenlemesi yaptınız mı?	Hayır	143	49.0
	Evet	205	67.5
Hobi olarak süs bitkileri yetiştirmek ister misiniz?	Hayır	99	32.5
	Evet	205	67.5

Şekil 1. Siirt'te nerede kalıyorsunuz?

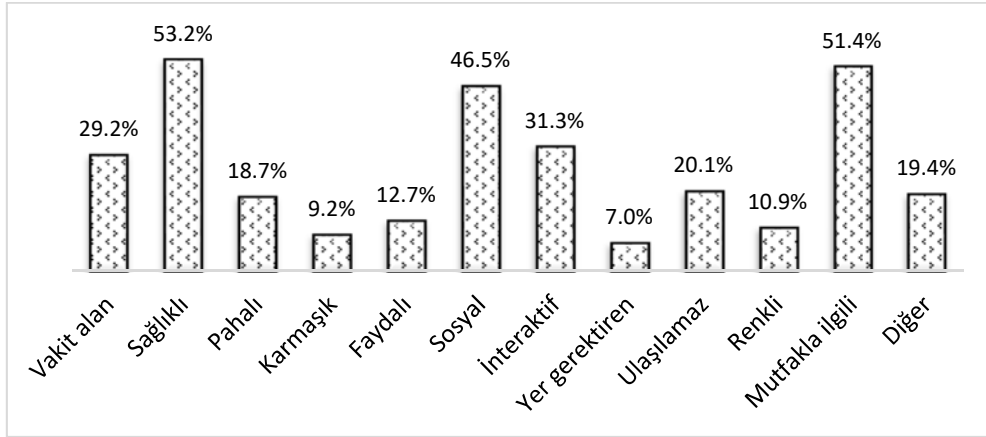

Şekil 2. Aylık harçlıklarınızı nasıl temin ediyorsunuz?

Yetiştiricilik ile İlgili Bilgiler

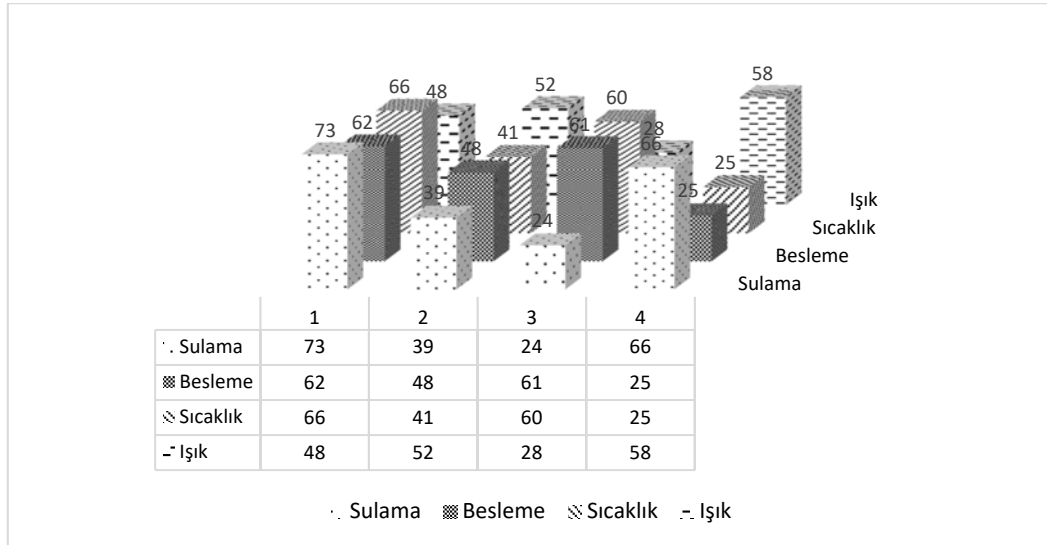
Öğrencilerin evde süs bitkisi yetiştirme ile ilgili düşünceleri Şekil 3'te gösterildiği gibidir. Öğrencilerin süs bitkisi denilince ilk akıllarına gelen bitkilerin "sağlık" getirdiği (%53.2). %51.4 öğrenci bitkilerin "mutfakta" gıda ve beslenme ile ilgili olarak kullanıldığını hatırlamıştır. %46.5 öğrenci bitkileri "sosyal" hayatta hediye, jest vb. olarak kullanmayı düşünmüştür. %31.3 öğrenci bitkileri uğraş malzemesi, etkileşim, karşılıklı meşgale olarak görmektedir. Süs bitkisi "vakit alır" diyen öğrenciler %29.2'lik orandadır. %20.1 öğrenci ise süs bitkisini bulma konusunda zorluk çekeceğini belirterek "ulaşılabilir" şeklinde nitelendirmiştir. Bu orana yakın olarak ise bir grup öğrenci (%18.7) süs bitkilerini "pahalı" olarak algılamıştır. "Faydalı" diyen öğrenciler %12.7; "renkli" diye

hatırlayanlar da %10.9 oranındadır. %9.2 oranında öğrenci süs bitkilerini “karmaşık” bulurken, %7 oranındaki öğrenciler de “yer gerektirdiği” konusunda hemfikir olmuşlardır.

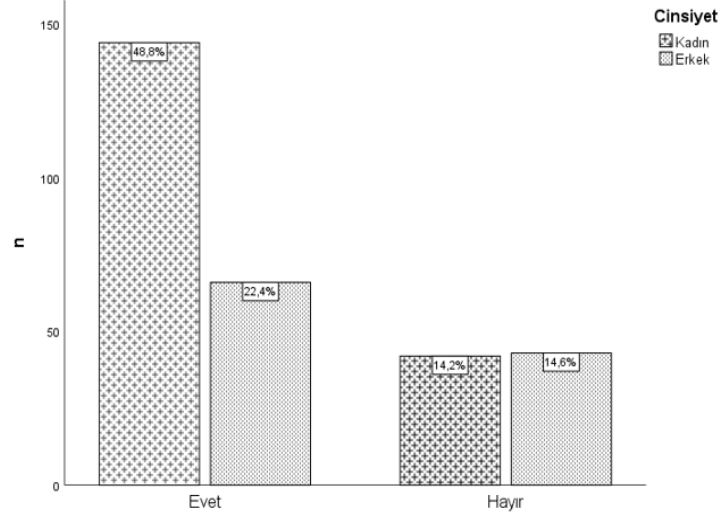
Şekil 3. Seçeneklerden hangisi sizin evde bitki yetiştirme algınızı en iyi açıklıyor? (Bu soruda birden fazla seçenek vardır. Yüzdeler toplam kişi sayısı üzerinden hesaplanmıştır)

Şekil 4’te görüldüğü gibi öğrencileri süs bitkisi yetiştirmede zorlayan konular sıralama yapılarak sorulmuştur. Sulama, bitkinin beslenmesi (gübrelenmesi), sıcaklığın ayarlanması ve ışık istekleri konularında öğrenci için öncelik sıralaması yapılmıştır. Şekil 4’den de görüldüğü gibi öğrencileri süs bitkisi yetiştirmede zorlayan konu ilk sırada sulamadır. 2. sırada sıcaklığın ayarlanması, 3. sırada besleme ve 4.sırada ise ışığın ayarlanmasıdır.

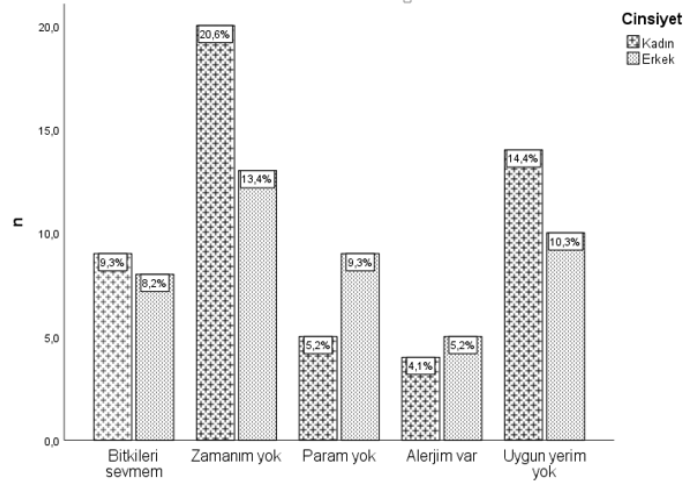

Şekil 4. Evde bitki yetiştirmede size en zor gelen işlemleri sıralayınız (Bu soruda birden fazla seçenek vardır)

Öğrencilerin cinsiyete göre süs bitkisi yetiştirme istekleri sorulmuştur. Yaşadıkları yerde süs bitkisi yetiştirmek isteyenlerin %48.8’i kız, %22.4’ü ise erkektir. %14.2 kız ve %14.6 erkek öğrenci ise yaşadıkları yerde süs bitkisi yetiştirmek istememektedir (Şekil 5). Kız öğrenciler en çok zaman ve uygun yer bulamadıklarını, erkek öğrenciler ise bu eylem için satın alma güçlerinin olmadığını gerekçe olarak göstermişlerdir. Bitkileri sevmedikleri ya da alerjileri oldukları için de süs bitkisi yetiştiremediğini söyleyen öğrenciler olmuştur (Şekil 6).

Şekil 5. Yaşadığınız yerde süs bitkisi yetiştirmek ister misiniz?

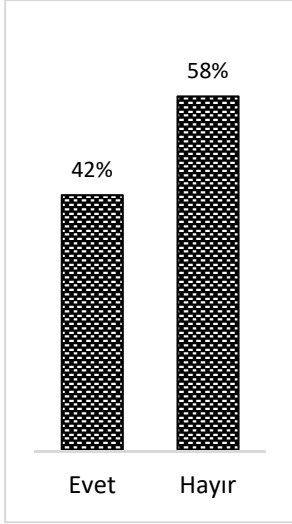
Şekil 6. Yaşadığınız yerde neden süs bitkisi yetiştirmek istemiyorsunuz?

Satın Alma ile İlgili Bilgiler

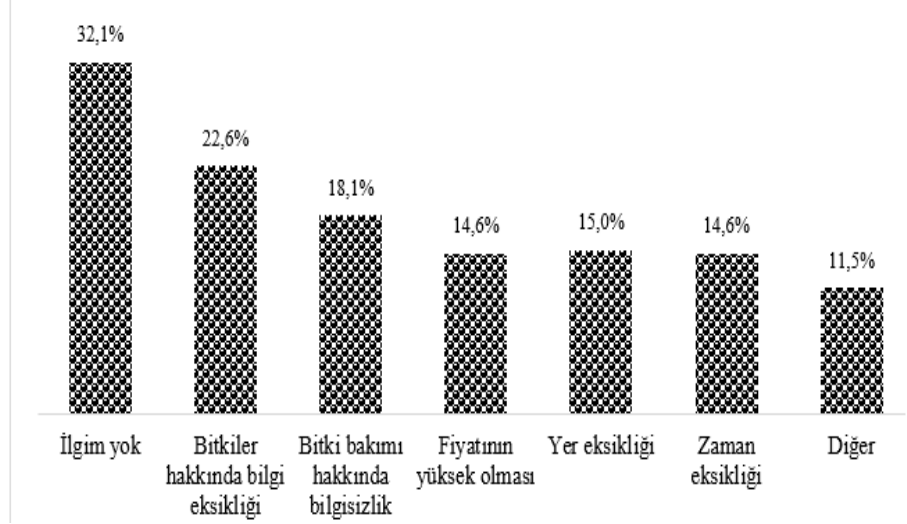
%58 oranında öğrenci grubu şimdiye kadar hiç süs bitkisi satın almadığını ifade etmiştir (Şekil 7). Buna gerekçe olarak ilgilerinin olmadığı (%32.1), bitkilerin özelliklerine göre yetiştirme ortamlarını bilmedikleri (%22.6), bitkilerin sulama, gübreleme, ilaçlama vb. bakımları hakkında bilgi sahibi olmadıkları (%18.1), bitkiler için uygun yer olmadığı (%15), bitki fiyatlarının yüksek olması (%14.6) ve bu işe zaman ayıramadıkları (%14.6) yönünde beyan vermişlerdir (Şekil 8).

Süs bitkisi alan öğrencilerin %66.5'i yılda bir kez, %4.4'ü ise ayda bir kez satın alma işlemi yaptıklarını söylemiştir (Şekil 9). Öğrenciler süs bitkisi satın almak için en çok çiçek satan işyerlerini (çiçekçi) tercih etmektedir (%52.5). En az ise %2.4 oranında online olarak satın alma gerçekleşmektedir (Şekil 10).

Özel gün ya da kutlamalarda süs bitkisi satın alma/almama oranları birbirine yakın bulunmuştur (Şekil 11). %49.5 oranında öğrenci süs bitkisi satın almaktadır. % 48.3 oranında öğrenci hediye olarak saksıda olup çiçek açan iç mekân süs bitkisini tercih etmiştir. Bunu %25.6'lık oranla kesme çiçek tercihi yapan öğrenciler takip etmiştir (Şekil 12). Öğrencilerimizin çiçekli bitki tercihi dikkat çekmektedir.

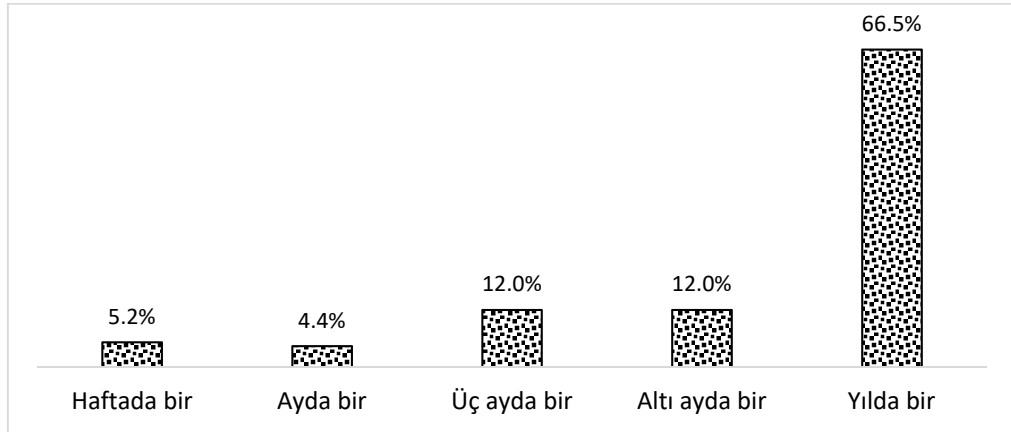

Şekil 7. Şimdiye kadar süs bitkisi satın aldınız mı?

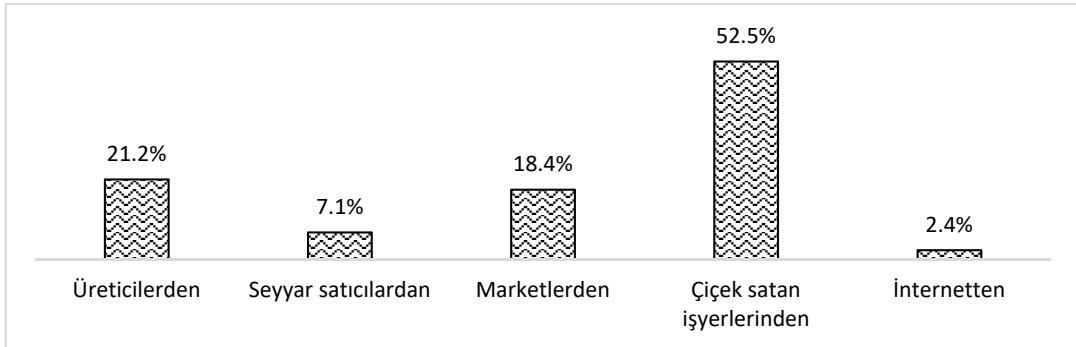

Şekil 8. Sizi süs bitkisi satın almaktan alıkoyan sebep nedir?

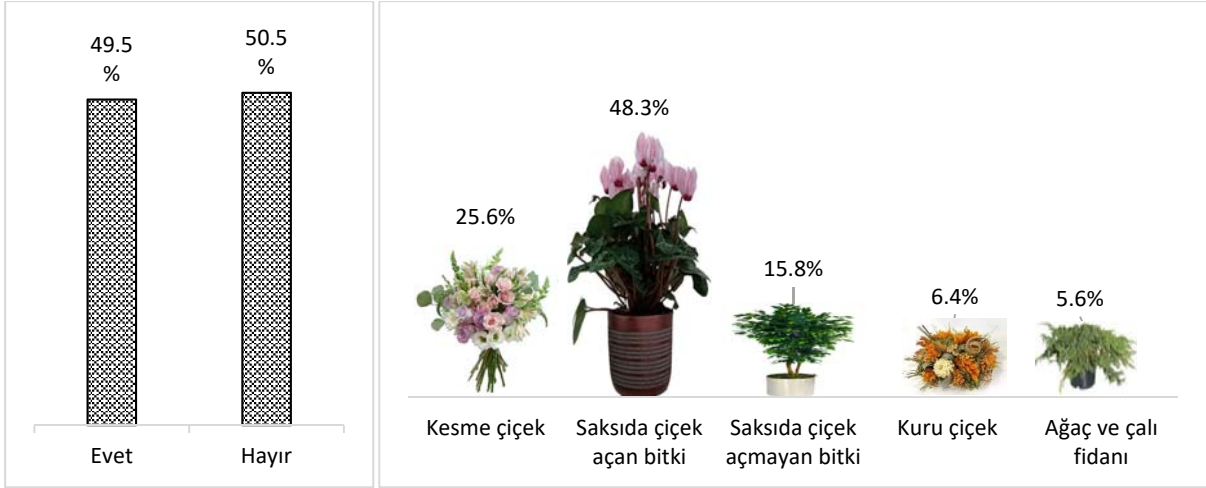
Hasta ziyaretine giderken götürmek istedikleri arasında çiçek tercihi yapan öğrenci oranı %16,4'tür. Öğrenciler bu soruda en çok gıda ve beslenme ile ilgili tercih belirtmiştir. İçecek (meyve suyu, süt vb) ile yiyecek (tatlı, pasta, ev yemeği, çorba vb.) götürmeyi daha uygun görmüşlerdir (Şekil 13).

Şekil 9. Alıyorsanız hangi sıklıkta süs bitkisi satın alırsınız?

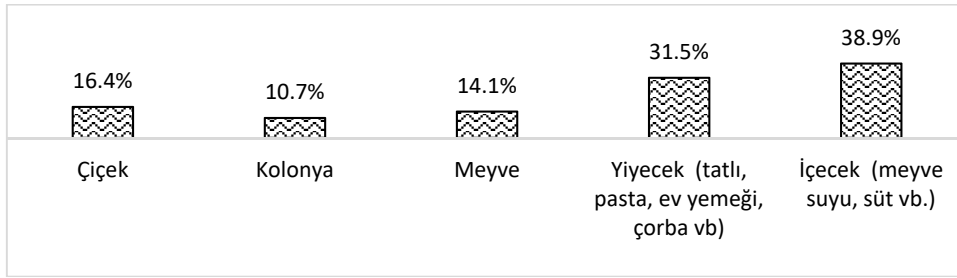

Şekil 10. Süs bitkileri alıyorsanız genellikle nereden satın alırsınız? (Bu soruda birden fazla seçenek vardır. Yüzdeler toplam kişi sayısı üzerinden hesaplanmıştır)

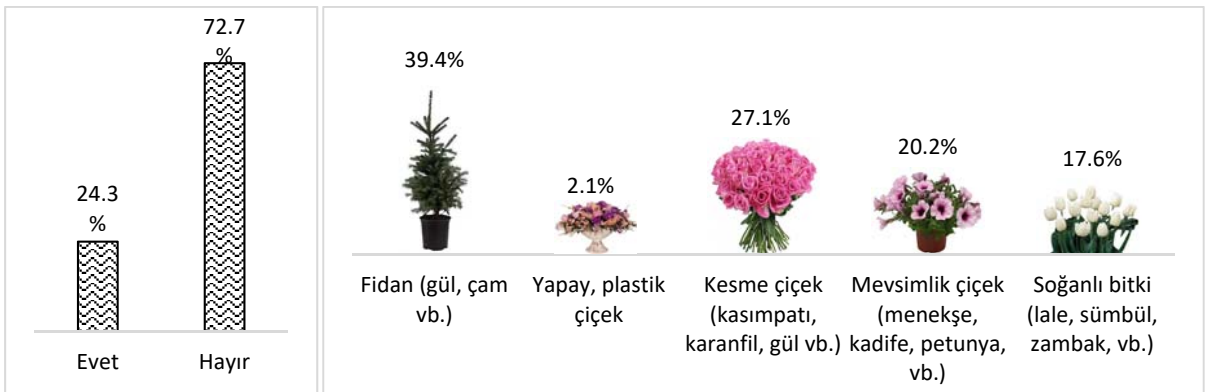

Şekil 11. Özel günler ve kutlamalarda hediye olarak süs bitkisi alır mısınız?

Şekil 12. Alıyor iseniz hediye olarak ne tür süs bitkisi tercih edersiniz? (Bu soruda birden fazla seçenek vardır. Yüzdeler toplam kişi sayısı üzerinden hesaplanmıştır)

Şekil 13. Hasta ziyaretine giderken ne tür hediye götürürsünüz? (Bu soruda birden fazla seçenek vardır. Yüzdeler toplam kişi sayısı üzerinden hesaplanmıştır)

Şekil 14. Mezarlık ziyaretine süs bitkisi götürür müsünüz?

Şekil 15. Götürür iseniz ne tür süs bitkisi götürürsünüz? (Bu soruda birden fazla seçenek vardır. Yüzdeler toplam kişi sayısı üzerinden hesaplanmıştır)

Mezarlık ziyaretinde süs bitkisi götürmek isteyen öğrenciler %24.3 oranında tespit edilmiştir (Şekil 14). Bu grup öğrenciler arasında en çok dış mekân süs bitkisi olarak gül, çam gibi fidan tipinde bitki tercih olunmuştur (%39.4 öğrenci). Fidanın ardından sırasıyla kesme çiçek (%27.1 öğrenci), mevsimlik çiçek (%20.2) ve soğanlı-yumrulu bitkiler (%17.6 öğrenci) tercih edilmiştir (Şekil 15). Seçenekler arasına canlı olmayan yapay-plastik çiçek şıkkı da eklenerek öğrencilerin süs bitkisi algısı anlaşılmasına çalışılmıştır. Bu çeldirici seçeneği %2.1 oranında öğrenci seçmiştir. Öğrencilerin canlı süs bitkisi ağırlıklı seçimi dikkat çekmektedir.

Öğrencilerin süs bitkisi satın alımında ve yetiştirme isteklerine bazı demografik özelliklerin etkisinin tespit edilmesi için uygulanan test sonuçları Çizelge 2,3 ve 4'te verilmiştir. Mann Whitney U testi sonuçlarına göre

öğrencilerin cinsiyet faktörü süs bitkisi satın alımında istatistik önemli farklılık göstermese de süs bitkisi yetiştirme isteğinde istatistik önemli farklılık göstermiştir ($p<0.05$). Kız öğrenciler süs bitkisi yetiştirmede erkeklere nazaran daha hevesli bulunmuşlardır. Öğrencilerin yaşantılarının büyük bir bölümünün apartman dairesi veya müstakil evde geçmesi süs bitkisi satın alımında ve yetiştirme isteklerinde istatistik önemli bir faktör olarak bulunmamıştır. Yaşadıkları yerde süs bitkisinin olması ve hobi olarak süs bitkileri yetiştirmek isteme durumları bazı sorularda istatistik önemli farklılıklar gösterse de öğrencilerin daha önce süs bitkisi dikmiş veya bahçe düzenlemesi yapmış olmaları tüm sorularda istatistik önemli farklılıklar göstermiştir (Çizelge 2).

Çizelge 2. Bazı demografik özelliklerin öğrencilerin süs bitkisi alımı ve yetiştiriciliğine etkisi

Satın alma ve yetiştirme ile ilgili bazı sorular	Cinsiyet	Yaşantınızın büyük bir bölümü nerede geçti?		Yaşadığınız yerde süs bitkisi var mı?		Daha önce süs bitkisi diktiniz mi veya bahçe düzenlemesi yaptınız mı?		Hobi olarak süs bitkileri yetiştirmek ister misiniz?		
		Erkek	Kadın	Apartman dairesi	Müstakil ev	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet
Şimdiye kadar süs bitkisi satın aldınız mı?	Z İstatistiği	-1.580 ($p=0.114$)	-0.670 ($p=0.503$)	-4.868** ($p=0.000$)	-7.164** ($p=0.000$)	-5.229** ($p=0.000$)				
Alıyorsanız hangi sıklıkta süs bitkisi satın alırsınız?	Z İstatistiği	-1.744 ($p=0.081$)	-0.351 ($p=0.726$)	-0.635 ($p=0.525$)	-1.954* ($p=0.051$)	-1.544 ($p=0.123$)				
Özel günler ve kutlamalarda hediye süs bitkisi alır mısınız?	Z İstatistiği	-0.659 ($p=0.510$)	-0.503 ($p=0.615$)	-3.803** ($p=0.000$)	-5.950** ($p=0.000$)	-4.220** ($p=0.000$)				
Mezarlık ziyaretine süs bitkisi götürür müsünüz?	Z İstatistiği	-1.064 ($p=0.287$)	-0.051 ($p=0.959$)	-1.758 ($p=0.079$)	-3.956** ($p=0.000$)	-1.893 ($p=0.058$)				
Yaşadığınız yerde süs bitkisi yetiştirmek ister misiniz?	Z İstatistiği	-3.083** ($p=0.002$)	-1.766 ($p=0.077$)	-4.281** ($p=0.000$)	-6.439** ($p=0.000$)	-10.276** ($p=0.000$)				

*: $p<0.05$, **: $p<0.01$

Çizelge 3. Sınıf, yaş ve aylık harçlık miktarının öğrencilerin süs bitkisi alımı ve yetiştiriciliğine etkisi

Satın alma ve yetiştirme ile ilgili bazı sorular	Sınıf	Yaş				Harçlık						
		1. sınıf	2. sınıf	3. sınıf	4. sınıf	20 yaş ve altı	21-23 yaş arası	24 yaş ve üzeri	300 TL ve altı	301-500 TL arası	501-700 TL arası	701 TL ve üstü
Şimdiye kadar süs bitkisi satın aldınız mı?	H İstatistiği	1.129 ($p=0.770$)				5.812 ($p=0.055$)			6.027 ($p=0.110$)			
Alıyorsanız hangi sıklıkta süs bitkisi satın alırsınız?	H İstatistiği	0.757 ($p=0.860$)				4.697 ($p=0.096$)			7.868* ($p=0.049$)			
Özel günler ve kutlamalarda hediye süs bitkisi alır mısınız?	H İstatistiği	3.979 ($p=0.264$)				0.874 ($p=0.646$)			12.740** ($p=0.005$)			
Mezarlık ziyaretine süs bitkisi götürür müsünüz?	H İstatistiği	2.893 ($p=0.409$)				0.735 ($p=0.692$)			7.974* ($p=0.047$)			
Yaşadığınız yerde süs bitkisi yetiştirmek ister misiniz?	H İstatistiği	3.240583 ($p=0.356$)				0.106 ($p=0.948$)			2.510 ($p=0.474$)			

*: $p<0.05$, **: $p<0.01$

Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf dereceleri, yaş grupları ve aylık harçlıklarının süs bitkisi satın alımında ve yetiştirme isteklerine etkisinin tespit edilmesi için uygulanan Kruskal Wallis H testi sonuçları Çizelge 3'te, ailelerin ortalama aylık geliri, oturdukları ev durumu ve yaşadıkları yerin etkisi Çizelge 4'te gösterilmiştir.

Çizelge 3'ten de görüldüğü üzere öğrencilerin yaşları ve okudukları sınıflar bu sorular üzerinde etkili bulunmamıştır. Aylık ortalama harçlık miktarı ise satın alma isteklerinde istatistik önemli fark olduğunu ortaya koymuştur (Çizelge 3).

Çizelge 4'te aile ile ilgili bilgilerin öğrencilerin süs bitkisi satın alımında ve yetiştirme isteklerine etkisi araştırılmıştır. Ailenin oturduğu evin mülk, kira veya lojman olması bu konularda istatistik önemsiz bulunurken, ailenin yaşadığı yer faktörü, süs bitkisi satın alımında ve yetiştirme isteğinde istatistik önemli faktör olarak bulunmuştur. Ailenin ortalama aylık geliri de süs bitkisi satın alımını etkileyen istatistik önemli faktör olarak bulunmuştur (Çizelge 4).

Çizelge 4. Ailenin öğrencilerin süs bitkisi alımı ve yetiştiriciliğine etkisi

Satın alma ve yetiştirme ile ilgili bazı sorular	H İstatistiği	Ailesinin ortalama aylık geliri				Ailesinin oturduğu ev				Ailesinin yaşadığı yer			
		500-1000 TL	1001-1500 TL	1501-3000 TL	3001-5000 TL	Mülk	Kira	Lojman	Büyükşehir	Şehir	İlçe	Kasaba	Köy
Şimdiye kadar süs bitkisi satın aldınız mı?	H İstatistiği		8.780* (p=0.032)				0.555 (p=0.758)						11.696* (p=0.020)
Alıyorsanız hangi sıklıkta süs bitkisi satın alırsınız?	H İstatistiği		4.757 (p=0.190)				0.916 (p=0.633)						1.743 (p=0.783)
Özel günler ve kutlamalarda hediyeye süs bitkisi alır mısınız?	H İstatistiği		8.651* (p=0.034)				1.119 (p=0.571)						12.599* (p=0.013)
Mezarlık ziyaretine süs bitkisi götürür müsünüz?	H İstatistiği		1.673 (p=0.643)				0.398 (p=0.820)						7.640 (p=0.106)
Yaşadığınız yerde süs bitkisi yetiştirmek ister misiniz?	H İstatistiği		7.374 (p=0.061)				0.894 (p=0.640)						14.728** (p=0.005)

*: p<0.05, **: p<0.01

Öğrencilerin Süs Bitkisi Algısı

Öğrencilerin süs bitkisi algılarını ölçmek için 17 soruluk bir likert ölçeği kullanılmıştır. Sorular 1-Katılmıyorum, 2-Kararsızım ve 3-Katılıyorum puanlamaları ile cevaplandırılmıştır. Cevaplar çeyreklik değerleri ve tepe değeri olarak Çizelge 5'te tanıtılmıştır. 1., 11., 14. ve 15. iddialara öğrencilerin çoğunun katılmadığı, diğer iddialara ise katıldığı görülmektedir (Çizelge 5).

Çizelge 5'ten anlaşıldığı gibi öğrencilerin çoğu süs bitkisi tanımı ve işlevleri üzerinde gösterilen seçeneklere katılmışlardır. Fakat bitkilerin meyve vermesi, hızlı büyümesi ve gölge oluşturması gibi özellikleri öğrencilerin süs bitkisi algısını diğer özellikler kadar etkilememiştir.

Öğrencilerin çoğu "Ağaç ve çalı fidanları" grubu bitkileri süs bitkisi olarak görmemektedir. Bunun dışında, çiçek açan saksıda ve soğanlı bitkiler ile kesme çiçekler üzerinde süs bitkisi algısı oluşmuştur. Kuru ve yapay-plastik çiçekler de çiçek açan süs bitkileri kadar makbul görülmüştür. Üzerinde çiçek görülen bitkilerin canlı ya da cansız olma durumları ayırt edilmeden süs bitkisi olarak kabul görmeleri düşündürücüdür.

Aslında, süs bitkileri insanın sıradanlaşan yaşamını renklendiren, yaşadığı ortamı güzelleştiren, insana yaşam enerjisi ve sevinci veren yaprağı, çiçeği, dokusu ile değer taşıyan (Şirin, 2010); insanların kent içinde nefes almalarını ve doğayla bütünleşmelerini sağlayan, doğaya olan özlemlerinin giderilmesinde kullanılan bitkiler olarak tanımlanmıştır (Aşur ve Akpınar Külekçi, 2020; Aşur ve Alp, 2020). Süs bitkileri kesme çiçekler, iç ve dış mekân süs bitkileri ve doğal çiçek soğanları olarak gruplandırılmaktadır. Çalışmadan görülüyor ki öğrenciler daha çok çiçek açan, çiçekli bitkileri süs bitkisi olarak algılamıştır. Bu kavramın içinde yapay-plastik çiçek ve kuru çiçek belirli bir oranda yer almıştır.

Çizelge 5. Öğrencilerin süs bitkisi algıları ile ilgili bilgiler

No	Sorular	N	Q1	Q2	Q3	Tepe değeri
1	“Ağaç ve çalı fidanları” süs bitkisidir:	297	1	1	3	1
2	“Saksılı bitkiler” süs bitkisidir	301	2	3	3	3
3	“Saksıda çiçek açan bitkiler” süs bitkisidir	297	1.5	3	3	3
4	“Çiçek açan soğanlı bitkiler” süs bitkisidir	297	1	2	3	3
5	“Kesme çiçekler” süs bitkisidir	300	2	2	3	3
6	“Kuru çiçekler” süs bitkisidir	293	2	3	3	3
7	“Yapay, plastik çiçekler” süs bitkisidir	291	1	3	3	3
8	Yetiştireceğiniz süs bitkisi “her zaman yeşil” kalmalıdır	300	1	2	3	3
9	Yetiştireceğiniz süs bitkisi “güzel görünümlü, estetik” olmalıdır	299	2	3	3	3
10	Yetiştireceğiniz süs bitkisi “az bakım” istemelidir	299	1	2	3	3
11	Yetiştireceğiniz süs bitkisi “meyve” vermelidir	295	1	2	3	1
12	Yetiştireceğiniz süs bitkisi “kokulu” olmalıdır	301	2	3	3	3
13	Yetiştireceğiniz süs bitkisi “çiçekli” olmalıdır	298	2	3	3	3
14	Yetiştireceğiniz süs bitkisi “hızlı” büyümelidir	300	1	2	3	1
15	Yetiştireceğiniz süs bitkisi “gölge” oluşturmamalıdır	298	1	2	3	1
16	Yetiştireceğiniz süs bitkisi “ferahlık” vermelidir	301	2	3	3	3
17	Yetiştireceğiniz süs bitkisi “havayı temizlemeli”dir	302	2	3	3	3

Burada Q1: %25; Q2: %50; Q3: %75’lik çeyreklik istatistiklerdir

Dış mekan süs bitkileri, yetiştikleri yerlerin ekolojik şartlarına göre farklılık gösteren tek ve çok yıllık otsu bitkiler, çalılar, yapraklı ve ibrelili ağaçlardan oluşan bitkilerdir. Bu bitkilerin kullanımlarını estetik ve işlevsel özellikleri belirlemektedir. Süs bitkileri peyzaj mimarlığı çalışmalarında sadece estetik yönlerinden dolayı değil, aynı zamanda biyolojik onarım çalışmalarında toprakta drenaj sağlamak, gölge oluşturmak, erozyon ve kirlilik kontrol etmek vb. işlevsel amaçlar dolayısıyla da kullanılır (Yılmaz ve Zengin, 2003). Estetik özelliklerinden dolayı seçilen süs bitkileri genellikle entomofil tozlaşma ile allogam türler gibi gösterişli çiçeklerle karakterize edilir (Francini ve ark., 2022). Verilen cevaplardan öğrencilerin bu tanımlamanın daha çok bitkilerin estetik yönü itibarı ile farkında olduğu anlaşılmaktadır.

Kentsel ve kent çeperlerindeki süs bitkileri, iklimin hafifletilmesi, hava ve toprak kirliliğinin azaltılması, yaşayanların beslenmesi, yaşlılar ve gençlerin buluşma noktaları oluşturulması için kullanılabilir. Fitoremediasyon aracı olarak süs bitkileri de seçilebilir. Bitkiler, yüksek ağır metal konsantrasyonları ile toprakta hayatta kalma yeteneğini geliştirebilir. Bu türler, ağır metalleri alıp biriktirmek ve onları kirli topraklardan uzaklaştırmak için kullanılabilir (Francini ve ark., 2022). Bitkiler gürültü, toz, gaz, hava, su ve görsel kirliliğin önlenmesinde büyük faydaları olduğu gibi çevre kalitesine katkıda bulunarak rekreasyonel olanaklar sağlarlar (Jim, 1998). Süs bitkileri, yapraklarında ve diğer kısımlarında buharlaşma-terleme işlemi yoluyla atmosferin soğutulmasında önemli rol oynayarak sağlık tehlikelerini önlemektedir (Omokhua ve ark., 2002). Süs bitkileri yalnızca hastalıkların tedavisi için şifalı bitki kaynağı olmayıp, ayrıca terapötik değerleri bilinen, ve duygusal ve zihinsel sorunları olan insanların özellikle kasıtlı olarak maruz bırakılarak yardım edilen bitkilerdir (Fakayode ve ark., 2008). Bu düşüncelere göre öğrencilerin süs bitkisi denilince havayı temizleyen ve ferahlık getiren bitki algısı oluşmuş görünmektedir.

Buket, sepet, çelenk ve aranjmanlarda çiçek, gonca, dal ve yapraklarının taze, kurutulmuş, boyanmış veya ağartılmış olarak kullanılan süs bitkileri kesme çiçek olarak tanımlanır (Akpınar ve Bulut, 2006). Kurutulmuş olarak muhafaza edilen süs bitkileri uzun ömürlü estetik olarak kullanılırlar. Bunun için süs bitkileri çeşitli çiçek kurutma teknikleri uygulandıktan sonra vazolarda, estetik kaplarda, demet ve buketlerde uzun süre bozulmadan canlı, taze çiçek aranjmanları ile aynı düzenleme tarzında ev, işyeri vb. mekânlarda kullanılmaktadır (Değerli ve Çığ, 2023).

Siirt ili merkezde yer alan çiçekçilerle yapılan röportajda satışa yönelik olarak canlı süs bitkisinden ziyade kuru ve plastik çiçeklerin olduğu kadar son zamanlarda popüler olan ve cam fanus ya da sepetler içine yapılan terrariumların bulunduğu dikkat edilmiştir (Kocağa ve Çığ, 2019). Yapılan diğer tespitler, tüketicilerin en çok kesme çiçek ve iç mekân-saksılı salon bitkisi tercih ettiğini, çok az sayıda dış mekân süs bitkisi talebi olduğunu, buna karşılık çiçek soğanı talebinin hiç olmadığı yönündedir. Çiçekçiler çiçek satışında en çok fiyat ve görseleğin ön planda ve müşteri sayılarının ekonomiye bağlı olduğunu söylemişlerdir. Araştırmacılar Siirt Üniversitesi öğrencilerinin, sürekli yenilenen ve bina sayıları artan kamu kurum ve kuruluşlarının da etkisiyle atama- terfi ve kutlamalarda, ziyaretlerde çiçek tercihinin artacağını öngörmüştür.

Siirt ilinde süs bitkilerinin kullanımı, yetiştiriciliği ile ilgili sorunların ve çözüm önerilerinin getirildiği bir çalışmada kent halkının süs bitkisi kullanımı ve üretimine yeterince önem vermediği, geçimlerinin yörede

ekonomik anlamda en çok gelir getiren fıstık ve nar ile sağladıkları belirlenmiştir (Keleş ve Çiğ, 2015). Siirt Üniversitesi öğrencilerinin profiline bakıldığında bölgenin sosyoekonomik ve sosyokültürel özelliklerini yansıttığı görülmektedir. Öğrenciler anket çalışmasından önceki hasta ve mezarlık ziyaretlerinde, önemli günlerde, görevde terfi ve atama gibi kutlama gerektiren durumlarda süs bitkisi satın almayı tercih etmemişlerdir. Bu durumlarda beslenme ve gıda ihtiyacını karşılayacak materyaller almayı seçmişlerdir (Şekil 11, 13, 14).

Siirt ili merkezinde bulunan çiçekçilerin mevcut durumlarının belirlenmesi, hitap ettikleri kesim, tercih edilen süs bitkisi türleri üzerine yapılan çalışmada Siirt merkezdeki çiçekçi sayısının yakın civarındaki Batman ve Diyarbakır şehirlerindeki çiçekçi sayısına göre oldukça az olduğu görülmüş, bu durumun tamamen bölge halkının sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel durumuyla ilgili olabileceği, süs bitkisini tanıma ve kullanma alışkanlığının yetersiz olabileceği ve bunun sonucunda da arz-talep ilişkisinin bu sonucu ortaya çıkardığı ifade edilmiştir (Kocaağa ve Çiğ, 2019). Araştırmada süs bitkisi talebini belirleyen temel göstergelerden birinin gelir seviyesi olduğu, tüketicilerin tüketim alışkanlığı ve sosyo-ekonomik durumlarının satın alma davranışlarına etki ettiği; süs bitkisi grubunda yer alan bitkilerin, sebze, meyve, tahıllar gibi yiyecek gereksinimini karşılayan ve bundan gelir elde edilen bitkilerden olmadığı ancak günümüzde rengi, kokusu, güzelliği ve albenisi ile estetik görünümünü yüzünden insan psikolojisine etki ettiğinin anlaşılmasına rağmen ekonomik anlamda bazı kesimler için lüks tüketim maddesi olarak görüldüğü belirtilmiştir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu çalışma ile, Siirt Üniversitesi öğrencilerinin süs bitkilerini ne kadar tanıdıkları, kullandıkları, satın almaları ve süs bitkilerinden beklentileri anlaşılmasına çalışılmıştır. Öğrenciler çiçek açan bitkilere ilgi duymaktadır. Bu bitkilerin teminini çiçek satışı yapan işyerlerinden (çiçekçiler) sağlamak istemişlerdir. İnternet çağında olmamıza rağmen çiçekçilerden alışveriş yapmak bölgede piyasanın canlı olmasını sağlayacaktır. Bu anlamda çiçekçilerin çiçek açan süs bitkisi çeşitlerini saksıda ve kesme çiçek olarak buket ve demet şeklinde arttırması gerekmektedir. Genç nüfusu oluşturan öğrencilerin süs bitkisi farkındalığının oluşturulması ile süs bitkisi sektöründe bölge bazında gelişme ve öğrencilerin taleplerine yönelik tedarik çalışmaları yapılmalıdır. Öğrencilerin akademik eğitimlerini almış olmaları sebebiyle bilinçli satın alma yapacakları düşünüldüğünde alım güçlerine, zaman ve yer gibi yetiştirme imkânlarına göre süs bitkisi yetiştirebilecekleri ve tüketebilecekleri öngörülmektedir.

Çıkar Çatışması Beyanı: Makale yazarları aralarında herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan ederler.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyan Özeti: Yazarlar makaleye eşit oranda katkı sağlamış olduklarını beyan ederler.

YAZAR ORCID NUMARALARI

Arzu ÇİĞ <http://orcid.org/0000-0002-2142-5986>,

Nazire MİKAİL <http://orcid.org/0000-0002-8996-9330>

KAYNAKLAR

- Adeoye, P.O., Akintoye, H.A., Adebisi-Adelani, O., Shokalu, A.O., ve Fajinmi, O.B. 2014. Awareness and appreciation of ornamental plants by secondary school students in Ibadan Metropolis, South West Nigeria. *Continental J. Education Research*, 7 (2):13-18.
- Akça, Ş.B. 2021. İç mekân süs bitkileri tüketici tercihlerinin belirlenmesi; Zonguldak kenti örneği. *Türk Tarım ve Doğa Bilimleri Dergisi*, 8 (2): 427-435. <https://doi.org/10.30910/turkjans.877808>
- Akpınar, E. ve Bulut, Y. 2006. Erzurum koşullarında dikim zamanlarının bazı glayöl çeşitlerinin çiçeklenme verim ve kalitelerine etkisi. *Atatürk Üniv. Ziraat Fak. Derg.*, 37 (2): 235-241.
- Anacleto, A., Fujita, E.S., Mendes, L.P., Vieira, R.M. ve Pereira, R.T. 2017. Profile and behavior of elderly flower consumer in Parana Coast. *Ornamental Horticulture*, 23 (3): 337-344. <https://doi.org/10.14295/oh.v23i3.1029>
- Aşur, F. ve Akpınar Külekçi, E. 2020. The relationship between the adorability of urban landscapes and their users demographic variables: The case of Edremit, Van/Turkey. *Journal of International Environmental Application and Science*, 15 (1): 19-25.
- Aşur, F. ve Alp, Ş. 2020. Landscape analysis and regain functionality of Gülistan Garden in the historic Van Castle. *International Journal of Ecosystems & Ecology Sciences*, 10 (1): 57-66, <https://doi.org/10.31407/ijeec10.108>

- Aydoğdu, M.H. ve Yıldızoğulları, N. 2021. Şanlıurfa'daki süs bitkisi tüketicilerinin demografik değişkenlerinin süs bitkilerine bakışlarına ve alımlarına olan etkilerinin belirlenmesi. *International Academic Social Resources Journal*, 6 (24): 679-684. <https://doi.org/10.31569/ASRJOURNAL.219>
- Cebeci, Z. 2019. *R ile Parametrik Olmayan İstatistik Analiz*. Abaküs Kitap Yayın Evi, İstanbul.
- Çiğ, A., Şahin, K., Türkoğlu, N., Çiğ, F. Ve Terin, M. 2006. Van ili kentsel alanda ailelerin süs bitkileri satın alma davranışlarının belirlenmesi. III. Ulusal Süs Bitkileri Kongresi, 8-10 Kasım, İzmir, Türkiye, s. 524-530.
- Çiçek, A. ve Erkan, O. 1996. *Tarım Ekonomisinde Araştırma ve Örneklemeye Yöntemleri*. Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Ziraat Fakültesi Yayınları, No: 12, Ders Notları Serisi No: 6, Tokat.
- Dalli, D. ve Romani, S. 2009. *Il comportamento del consumatore*. Acquisti e consumi in una prospettiva di marketing. Franco Angeli. Milano.
- Değerli, M. ve Çiğ, A. 2023. Süs bitkilerinde çiçek kurutma üzerinde geliştirilen güncel yöntemler. ISPEC 11th International Conference on Agriculture, Animal Sciences and Rural Development, 03-05 Mart, Muş, Türkiye, s. 688-699.
- Fakayode, B.S., Adewumi, M., Rahji, M.A.Y. ve Jolaiya, J.A. 2008. Viability and resource use in ornamental plants nursery business in Nigeria. *European Journal of Social Sciences*, 6 (4): 19-28.
- Francini, A., Romano, D., Toscano, S. ve Ferrante, A. 2022. The contribution of ornamental plants to urban ecosystem services. *Earth*, 3: 1258-1274. <https://doi.org/10.3390/earth3040071>
- Gopal, D. ve Nagendra, H. 2014. Vegetation in Bangalore's slums: Boosting livelihoods, well-being and social capital. *Sustainability*, 6 (5): 2459-2473; <https://doi.org/10.3390/su6052459>
- Jim, C.Y. 1998. Impacts of intensive urbanization on trees in Hong Kong. *Environmental Conservation*, 25 (2): 146-159.
- Junqueira, A.H. ve Peetz, M.S. 2017. Brazilian consumption of flowers and ornamental plants: habits, practices and trends. *Ornamental Horticulture*, 23 (2): 178-184, <https://doi.org/10.14295/oh.v23i2.1070>
- Keleş, R. ve Çiğ, A. 2015. Siirt ilinde süs bitkileri kullanımı, yetiştiriciliği ile ilgili sorunlar ve çözüm önerileri. İç Anadolu Bölgesi 2. Tarım ve Gıda Kongresi, 28-30 Nisan, Nevşehir, Türkiye, s. 720.
- Kocaağa, E.Z. ve Çiğ, A. 2019. Siirt kent merkezinde bulunan çiçekçilerin mevcut durumlarının belirlenmesi. 3. Uluslararası Tarım, Hayvancılık ve Kırsal Kalkınma Kongresi, 20-22 Aralık, Van, Türkiye, s. 669-676.
- Maller, C., Townsend, M., St Leger, L., Henderson-Wilson, C., Pryor, A., Prosser, L. ve Moore, M. 2009. Healthy parks, healthy people: The health benefits of contact with nature in a park context. *Georg. Wright Forum*, 26: 51-83.
- Omokhua, G., Idumah, F.O. ve Abu, H.E. 2002. The prospects of fruits trees crops to the Nigeria economy. 20th Annual Conference of Horticultural Society of Nigeria.
- Paiva, P.D. de O., Reis, M.V., Sant'Ana, G.S., Bonifacio, F. de L. ve Guimaraes, P.O.S. 2020. Flower and ornamental plant consumers profile and behavior. *Ornamental Horticulture*, 26 (3): 333-345. <https://doi.org/10.1590/2447-536x.v26i3.2158>
- R Core Team 2021. R: A Language and Environment for Statistical Computing. R Foundation for Statistical Computing, Vienna, Austria. (Erişim: <https://www.R-project.org/> Erişim tarihi: 01.05.2022)
- Schimmenti, E., Ascuto, A., Galati, A. ve Valenti, M. 2010. Consumers of flowers and ornamental plants: an exploratory survey in the Italian «Mezzogiorno» regions. *New Medit N.*, 3: 36-46.
- Şahin, K., Çiğ, A., Türkoğlu, N., Terin, M. ve Çiğ, F. 2006. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Ziraat Fakültesi öğrencilerinin süs bitkilerine olan bakış açıları. III. Ulusal Süs Bitkileri Kongresi. 8-10 Kasım, İzmir, Türkiye, s: 494-500.
- Şirin, U. 2010. Aydın Merkez, Didim, Kuşadası ilçelerinde faaliyet gösteren süs bitkisi fidanlıklarının mevcut durumu sorunları ve çözüm önerileri. Doktora tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Aydın.
- Yılmaz, S. ve Zengin, M. 2003. Erzurum kent halkının süs bitkilerine olan talebinin belirlenmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, Seri: A, 1: 29-42.
- Yuca, N. ve Aşur, F. 2022. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi-Ferit Melen Havaalanı karayolu güzergâhı örneğinde görsel peyzaj kalite değerlendirilmesi. *Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 59 (1): 135-145, <https://doi.org/10.20289/zfdergi.850123>